

Preek over Lucas 5:1-11

Gehouden op de 5^e zondag van Epifanieën, 10 februari 2019, in de Maranathakerk te Den Haag

Gemeente van Christus,

Stelt u zich eens voor u leert iemand kennen en vraagt degene waaraan zij of hij zo tussen maandag en vrijdag zijn tijd besteedt. En degene antwoordt met: “Oh, ik werk als mensenvanger.” Niet alleen vernietigt dat, lijkt mij, elke ontluikende romantiek die potentieel in de ontmoeting zat, ik zelf zou meteen opgezadeld zitten met criminele associaties en zou kijken om zo snel mogelijk van degene weg te komen.

Daarom zeg ik zelf, als ik deze vraag krijg, ook veel liever, dat ik als predikant werk, dat ik theoloog ben, op zondag in de kerk sta te preken en door de week probeer om er voor mijn gemeenteleden en hun zorgen te zijn. En ja, natuurlijk zou ik dat allemaal het liefste op een manier willen doen die aantrekkelijk is voor anderen, die anderen in staat stelt om zich ook geroepen te voelen door God, om net als die vissers in onze lezing Jezus te gaan volgen. Maar dat ik zo “mensen vang”, dat zou niet in mij opkomen.

Mensenvanger. Wie laat zich, spelende kinderen daargelaten, graag vangen? In mijn oren klinkt dat veel eerder naar mensen iets aansmeren, tot een fundamentalistische sekte bekeren waar zij nooit meer los van komen of erger. Zelfbewuste, individualistische mensen van vandaag de dag laten zich niet vangen. En sowieso: geloof en religie mogen geen dwangbuis zijn en zeker geen visnet waarin spartelende gelovigen vertwijfeld en hulpeloos naar lucht happen.

Mensenvanger – nee, dank u!

Met de wonderbaarlijke visvangst van Petrus kon Jezus toen die vissers makkelijk overtuigen – en samen met hen de dorpsbevolking aan de oevers van het Meer van Gennesaret. Maar ons, vandaag? Ik vrees dat hedendaags een andere soort act nodig is voor zo’n overtuigend resultaat.

In onze tijd had Jezus natuurlijk op al onze beeldschermen moeten verschijnen, uiteraard perfect gekleed en tot in de puntjes geschminkt opdat zijn gezicht niet glanst in het licht van de schijnwerpers. Alle zenders zouden ons al dagenlang op zijn optreden hebben voorbereid en de verwachtingen op zijn show hebben opgeklopt. Alle details zouden van tevoren al tig keer zijn besproken. Zijn uitstraling, zijn overtuigingskracht, de entertainment-waarde van zijn optreden. Want al dit telt natuurlijk nog veel meer dan wat hij inhoudelijk eigenlijk te vertellen heeft.

Een zo’n moderne mensenvanger had van de week, aan de andere kant van de Atlantische Oceaan, zijn groot optreden, dat op de net geschetste manier vormgegeven werd. En met succes: 21,3 miljoen Amerikanen zagen de ‘State Of The Union’ – toespraak van Donald Trump, een stijging van 3% vergeleken met 2018. Alle nieuws-websites konden pieken melden, wat de kliks betreft en ook de kranten vlogen de volgende dag als warm brood over de toonbanken – ongetwijfeld een groot succes, de netten waren goed gevuld.

De netten van onze kerk, de PKN, hangen echter steeds leger en slapper bij. Af en toe zwemt iemand langs en vindt hier zijn of haar thuis - voor even of voor langer. Toch hebben missionaire rondes noch alle nieuwe concepten en methodes voor de gemeenteopbouw, anders-vieren – diensten noch de nieuwste hippe interactieve kerkvormen op het internet ervoor gezorgd, dat onze netten in de vorm van kerkbanken op zondag weer vol zitten. De kerk en alle kerkgemeenten denken en werken zich een slag in de rondte, maar het gevoel groeit toch met het jaar, dat wij een roeper in de woestijn worden, dat nog maar weinig mensen luisteren en zich geroepen voelen. Tenminste, wat de leden- en de bezoekersaantallen op zondag in de allermeeeste PKN-kerken betreft, laten wij niet vergeten, dat dit in andere kerken, vooral migrantenkerken en zeker buiten Nederland, heel anders eruitziet. Wereldwijd is het christendom nog steeds de het snelst groeiende godsdienst.

Op het eerste gezicht is het in de Bijbel allemaal veel makkelijker. Jezus moet niet moeizaam mensen bij elkaar zoeken of aantrekken met PR-campagnes in heel Israël, ze lijken er altijd al massaal te zijn als hij erlangs komt. Zo massaal, zelfs, dat hij hier in een boot moet stappen, om hen vanuit een afstand, vanaf het water te onderrichten. Echter miskent dat het feit dat Jezus prekende heel het land doortrok om zijn publiek op te zoeken en niet week in, week uit op zijn kansel stond te wachten totdat er iemand opdaagde om naar hem te luisteren. Zo droom ook ik van een kerk meer in campagne-modus, als je wilt, een kerk die

daarheen gaat, waar de mensen al zijn. En die daardoor alleen al ook haar fixatie een stukje kwijtraakt op de zondagse aantallen kerkbezoekers.

Dat wij op heel verschillende manieren kunnen “roepen”, wordt nog duidelijker als wij naar de kern van het verhaal kijken, waar het eigenlijk sensationele gebeurt. Dat voltrekt zich namelijk later, verder op het meer, in de boot van Simon Petrus, zonder die grote massa toeschouwers.

Wat blijkt, namelijk? Jezus, de timmermanszoon uit de stad Nazareth, die zeer waarschijnlijk weinig van de visserij afwist, staat open voor de noden van deze vissers op het platteland. Hij ziet, herkent, dat zij zorgen hebben, heel de nacht lang hebben zij niets gevangen. En in plaats van die vissers dan maar naar zijn kerk uit te nodigen om daar voor hen een preek over visserij af te steken, ja zelfs in plaats van een indringend en troostend pastoraal gesprek, begeleidt hij zijn toekomstige volgeling op zijn terrein, stapt hij in diens leven van alledag, laat hij zich naar diens visgronden varen en neemt hem en zijn zorgen op die manier enorm serieus. Dat alleen al schept vertrouwen en laat Petrus en de andere vissers merken: ‘Hij snapt wat ons bezig houdt, hij begrijpt onze nood.’ Daarom overwint hij ook de aanvankelijke twijfel van Petrus die ondanks zijn ervaringen heel de laatste nacht en ondanks het feit dat het middag is en de zon op het water eigenlijk alle vissen weerhoudt om in het net te gaan, toch dat net nog eens uitgooit, op het woord van de “meester”, zoals hij Jezus noemt.

Tot iedereen grote verwondering is die actie buitengewoon succesvol – en dat succes is niet te tellen in bezoekers- of kerkbalans-cijfers, maar in gelenigde nood, in gevulde magen: andere vissers moeten toesnelen om de barstende netten de boten in te krijgen. Een dermate groot succes is beangstigend, voor Petrus moet dit het werk van hogere machten zijn. Daarom wordt hij benauwd van de nabijheid van God en smeekt hij Jezus om weg te gaan, omdat hij een heel normale, dus zondige sterveling is, een mens zoals iedereen: met gebreken, zwakheden en tekortkomingen.

Maar Jezus wijkt niet van zijn zijde. Zoals Petrus is, mét al zijn zwakke kanten wil hij hem, neemt hij hem aan, roept hij hem in de navolging. Het is onbelangrijk, hoe, waar, wanneer en zelfs of Petrus de opdracht die hij nu van Jezus ontvangt, zal volbrengen. “Voortaan zal je mensen vangen”, zal je mensen ervoor winnen dat zij hun oren openen voor mijn boodschap, voor de woorden van God. Net zoals ik jou heb geroepen, zal je anderen roepen en zij zullen luisteren.

We hebben gezien, dat die roep van Jezus niet van ver te horen was, ja, niet eens geroepen werd. Dat er nauwelijks stem en woorden aan te pas kwamen. Maar veel meer een open hart en geest, ogen die nood waarnemen, oren die naar zorgen luisteren, de grootheid om zich op iemands terrein te begeven, om zich op iemand in te laten die anders is en andere dingen doet en de bereidheid om iemand binnen diens kaders en mogelijkheden te helpen. Dit “vangen” heeft daarom niet zoveel met visnetten te maken, maar met een ander soort net, een net dat niet door het water wordt getrokken, maar boven de grond is gespannen. Een net om mensen die tijdens de acrobatiek van hun alledag het evenwicht zijn kwijtgeraakt, om mensen die vallen op te vangen, te beschermen voor letsel en pijn.

En wie zich afvraagt hoe een kerk eruitziet, die haar netten op die manier inzet, als vangnet voor kwetsbare mensen, voor mensen met zorgen en in crises; wie zich afvraagt, hoe zo een kerk uitstraalt in het land en in de wereld, die moet vanmiddag even meekomen naar de Grote Kerk waar het kerkasiel dat drie maanden lang ons Bethel tot wereldwijde kerkelijke hotspot heeft gemaakt, feestelijk wordt afgesloten. Ik durf de bewering aan dat het kerkasiel sterker aan de verbetering van het kerkelijke image heeft bijgedragen, dan alle missionaire rondes en alle nieuwe concepten voor de gemeenteopbouw bij elkaar. En dat waarschijnlijk juist ook daarom, omdat een missionaire uitstraling nooit tot de intenties van dit kerkasiel hoorde. Daarom lijkt het mij voor de toekomst richting wijzend, dat velen, kerkelijken én onkerkelijken, juist in die doorlopende kerkdienst precies die roep van Jezus voelden die ook Petrus voelde, toen, in zijn boot op het Meer Gennesaret. Omdat daar mensen die vanuit het vertrouwen leven dat God zijn net onder hun voeten heeft gespannen, die beschermende ruimte openden voor anderen in veel grotere nood.

Hoe wij dit een toekomst zouden kunnen geven? Kijkend naar de beelden van de klimaatstakers op het Malieveld afgelopen donderdag, zou ik nog wel wat ideeën hebben. Als alles goed gaat, maak ik het nog mee, dat predikanten zichzelf vaker en met minder ongemak “mensenvangers” noemen. Amen.